

עמוד התד

מבית הגמ"ח המרכזי
שע"י גמ"ח לבית ישראל (ע"ר)

33 | פרשת במדבר תש"פ

בגיליון השבוע

- חַתּוּנוֹת הַקּוּרוּנָה - עֲצוֹת מַעֲשִׂיּוֹת!
- עַל "שַׁבַּת דֶּרֶךְ אֶרֶץ" - שְׁמַעְתֶּם?
- חַיִּים וְלֹדֵר מִצְטָרֵף לְזַעֲקַת הַמַּחֲוֹתָנִים
- מֵה הֵן הַתְּכּוּנוֹת הַנִּדְרָשׁוֹת מִמִּשְׁגִּיחַ בִּישִׁיבָה?

דבר המערכת

חסד כהקדמה לתורה

ידוע מה שהקוצקעיר היה אומר, שכפי שלשבת שלפני פסח קוראים 'שבת הגדול', לשבת שלפני יום הכיפורים קוראים 'שבת שובה', ולשבת שלפני פורים 'שבת זכור' - כך לשבת שקודם לחג השבועות קוראים 'שבת דרך ארץ'.

משום שדרך ארץ קדמה לתורה.

וכמו כל מאמרי הקוצקעיר, יש כאן, מעבר לשנינות, עומק נפלא.

מהי דרך ארץ? ייתכן שההגדרה המדויקת ביותר תהיה - הכנעה. אדם שאינו נוהג כפי שתכונותיו, נטיותיו והאינסטינקטים שלו מורים - הוא זה שיש לו דרך ארץ. כלומר, הוא מכפיף את דחפי ההתנהגות שלו - למישהו, או למשהו. לענייננו, הוא מקבל עליו שהתורה תורה את דרכו. זוהי דרך ארץ.

האמת היא, שבתורה אין איסור **מפורש** להיות בעל מידות מושחתות, אין גם כל אזכור למידות. לא נאמר בשום מקום בתורה שאסור להיות אדם כעסן, נקמן, תאוותן, חמדן, קנאי וכו'. אמת. אלא שבכל זאת, אין שום אפשרות לקיים את מצוות התורה בלא שיהיו המידות הטובות מושרשות. בחז"ל נזכר רבות על חשיבות תיקון המידות. בוודאי אם כן שמצוה זו של תיקון המידות, אף שאינה חלק מתרי"ג מצוות ממש, אבל היא יסוד ושורש לכל המצוות.

וזה לשון רבי חיים ויטאל בספרו 'שערי קדושה' (ח"א ש"ב):

"ולפיכך אין המידות מכלל התרי"ג מצוות, ואמנם הן

המשך בעמוד הבא

כששילמנו אלפים על אשפה מפוארת חיים ולדר

עמוד 3

תורת חסד

הגאון רבי גבריאל יוסף לוי שליט"א
ראש ישיבת "באר התורה" ונשיא הגמ"ח

בפרקים הקודמים הרחבנו, עד כמה החינוך נחוץ לכל נברא בעולם כדי להגיע ליעודו, וכמה חשיבות יש לייחס למלאכת החינוך של אב לבנו ורב לתלמידו, שהרי הם אלו שמעמידים את המתחנך על הדרך שבה יוכל להמשיך לצעוד כל ימיו, וללא הכוונתם הוא לא יצליח להעמיד את עצמו בדרך הנכונה.

זהו הביאור הפשוט במה שאמר שלמה המלך החכם מכל אדם (משלי כב ו): "חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה", כי כיון שאין לאדם דרך לדעת מה חובתו בעולמו ללא חינוך, הרי שהחינוך הנכון על פי דרכו של המתחנך, היא זו שתועיל לו שלא יסור מדרכו גם לעת זקנותו.

כעת נעבור לכמה עקרונות חינוכיים ויסודיים לכל מחנך.

ללא אהבה אי אפשר לחנך

הכלל הראשון שאינו רק תוספת מעלה כדי להשביח את החינוך, אלא הוא חלק מהחינוך עצמו, הוא שהחינוך יבוא מתוך אהבת המחנך למתחנך.

פשוט, שאם המטרה העומדת לנגד עיני האב הוא רצון להתכבד בבנו, וענין זה הוא המוביל את כל מהלכיו, בודאי הוא לא יצליח במשימתו.

כך גם רב המעמיד את הצלחת המוסד התורני כמטרת

המשך בעמוד הבא

תגובות והערות על המדורים השונים יתקבלו בברכה בדוא"ל: Alon@hagmach.org.il | או 6428158@gmail.com

מכתבים מובחרים יפורסמו בל"ג (ניתן בעילום שם)

פניות לגמ"ח המרכזי בדוא"ל: office@hagmach.org.il | או בפקס: 02-6428158

יו"ל ע"י הגמ"ח המרכזי | עורך: הרב יעקב גולדשמידט | כותבים ומשתתפים: הרה"ג ר' יצחק אייזיק וינברג, הרב פנחס אריה רוזנטל, הרב יעקב סירוטה, הרה"ג ר' אשר וסרמן | עיצוב גרפי: ר.ק. | לפניות לועדה הרוחנית: הרה"ג ר' חיים כהנא 5610681@gmail.com

הכנות עקריות אל תרי"ג המצות בקיומן או בביטולם... ולפיכך ענין המידות הרעות קשים מן העבירות עצמן מאד מאד... והבן זה מאד, כי להיותם עיקרים ויסודות לא נמנו בכלל תרי"ג המצות התלויות בנפש השכלית, ונמצא כי יותר צריך לזיהר ממדות הרעות יותר מן קיום המצות עשה ולא תעשה, כי בהיותו בעל מדות טובות בנקל יקיים כל המצות". עד כאן תמצית מדבריו, יעויין שם שמעמיק בנושא עוד.

מישהו שלא עבד ועיבד את מידותיו, בלי כל ספק יתקשה מאד לקיים את המצוות אשר הבסיס להם הוא הכנעה, ענווה, התכופפות, ובעיקר - הרגל עצמי לשליטה על יצרים, דחפים ורצונות.

זהו עומק הפשט במאמר חז"ל "דרך ארץ קדמה לתורה". כלומר, בכדי לקיים את התורה, מוכרחים לתקן את המידות, לפי שאין כמעט אפשרות לקיים את התורה בלא תיקון המידות.

ובאופן מופלא, מן העבר השני, התורה היא מתקנת המידות הטובה ביותר. צאו וראו בתלמידי החכמים יושבי בתי המדרשות, שמידת ההטבה אצלם היא בלתי נתפסת. כי התורה שאדם לומד, היא עצמה משפיעה על מידותיו ומתקנת את מעשיו. וככל שהאדם מחובר יותר אל התורה - כך במידה זהה הוא מטיב יותר עם הבריות. ומה הבריות אומרות עליו? פלוני שלמד תורה, ראו כמה נאים דרכיו, כמה מתוקנים מעשיו.

לא תמצאו בכל העולם כולו אוכלוסיה שכזו, בעלת יכולת מועטה, שעושה כל כך הרבה חסדים זה עם זה, כמו הציבור שלנו.

קחו לדוגמא מפעל כמו הגמ"ח המרכזי. הרי אין שום מקום ושום קהילה ושום ציבור בעולם שהיה ייתכן להפעיל אצלו תכנית כזו, של עזרה הדדית רחבת הקף, של מחשבה, רצון ומעשה לסייע לזולת באופן שכזה. רק אצלנו. כי אצלנו - יש דרך ארץ. יש חינוך להכניע את עצמינו ולהכניע את רצונותינו האנוכיים בפני האדון הגדול, שמורה לנו איך צריך לחיות ולנהוג.

רק בתקופה האחרונה, תקופת הקורונה, היתה לנו לכך הדגמה מפוארת ביותר. איך התאחדנו יחדיו, כאיש אחד בלב אחד, עזרנו אחד לשני, שיתפנו פעולה והתחברנו לאחינו כל בית ישראל, באמת.

הלוואי שההדגמה הזו תהפוך לאורח חיים קבוע, ותמשיך ללוות אותנו הלאה עד ביאת גואל צדק במהרה!

"כל עבודת ה' תלוי בתיקון המידות, שהם כמו לבוש להמצוות וכללי התורה, וכל החטאים מושרשים במדות"

(הגר"א באבן שלמה א א)

חינוך התלמידים, בוודאי הוא לא יצליח לחנך.

ולא רק שחינוך עם כוונות אלו אינו יעיל, אלא שכוונה זו היא **סתירה** מוחלטת ומהותית למלאכת החינוך. משום שההבנה מהי דרכו של הנער שעל פיו צריך לחנך אותו, יכולה לבוא למחנך רק מתוך **דאגה**. ודאגה זו לבן או לתלמיד, היא זו שתתן למחנך את הכלים לזהות את דרכו של המתחנך, וכך יוכל לכוון אותו כדי לקיים את חובתו בעולמו.

מה הן התכונות הנדרשות ממחנך?

כאן ראוי להעמיד שאלה אודות התכונות הנדרשות מכל מחנך. ניקח לדוגמא, משגיח בישיבה. הרי לכאורה התנאים הראשונים הם שיהיה צדיק וירא אלוקים, ואולי אף נדרש ממנו לדעת מאמרי חז"ל רבים כדי שיוכל לדלות מהם מוסרי דעת וללמד לתלמידי הישיבה.

אולם באמת מתשובה שענה הגאון רבי יחזקאל סרנא זצ"ל, נראה שהתנאים להיות אדם ראוי לתפקיד משגיח בישיבה, הם שונים לגמרי.

כשניגש לרבי יחזקאל לשאול אותו האם בכל זאת הוא יכול לשמש כמשגיח, שאל אותו רבי יחזקאל, האם הוא אוהב את תלמידיו

השאלה שהונחה לפני רבי יחזקאל סרנא, באה מפני הגאון רבי משה טיקוצ'ינסקי זצ"ל, שהיה באותה עת ר"מ בישיבת 'מקור חיים' בירושלים. הגאון רבי אייזיק שר זצ"ל ראש ישיבת סלבודקא, פנה אליו בבקשה שיאות לשמש משגיח בישיבתו, אלא שרבי משה חשש לקחת על עצמו את עול ההשגחה, מאחר ולא היה לו נסיון קודם בחינוך תלמידים, ולא למד מעודו את ענייני הפדגוגיה.

כשניגש לרבי יחזקאל לשאול אותו האם בכל זאת הוא יכול לשמש כמשגיח, שאל אותו רבי יחזקאל, האם הוא אוהב את תלמידיו שבישיבת 'מקור חיים'. לאחר שענה לו רבי משה בחיוב, עודד אותו רבי יחזקאל לקחת על עצמו את עול ההשגחה, כשהוא מדגיש שאהבת התלמידים היא התנאי העיקרי לחנכם, ומאחר והוא כבר מכיר בעצמו שיש בו אהבת התלמידים, הרי שאת החלקים האחרים יוקל עליו ללמוד.

אהבה היא תנאי לחינוך

והמסר העולה הוא, שאם חסר לרב באהבת תלמידיו, לא יתכן שיוכל לחנכם, שהרי חסר לו הבסיס העיקרי בחינוך.

חלק מעשי מאוד העולה מהבנה זו, הוא שמחנך המחפש את טובת תלמידיו, בודאי יעשה את המאמץ הנדרש כדי למצוא את הדרך המתאימה לכל אחד מהם, שהרי לכל אחד יש את הטבע שלו, ואי אפשר לחנך את כל התלמידים באותו דפוס.

בפרק הבא בעז"ה נעמוד על ענין החינוך המתאים לכל אחד כאופיו וטבעו.

ייתן גם להאזין מידי יום לשיעור היומי הנמסר בהיכל ישיבת "באר התורה" לאחר תפילת שחרית, ובו מסרים חינוכיים מפרשת השבוע.
מספר הטלפון: 077-314-1174 > 1 > 2

כששילמנו אלפים על אשפה מפוארת

היים ולדר

1.

ישנם דברים שקרו לנו בחודשיים האחרונים, שאם נהיה חכמים ונשמר אותם, אנו נשפר את החיים שלנו באופן משמעותי ונחסוך מאתנו המון לחצים והוצאות שהיו מנת חלקנו במשך השנים.

זוכרים את המציאות הזו שחתונה לא הייתה יכולה להתחיל עם פחות מחמש מאות מוזמנים? ואולם מפואר ומנות יקרות ותפאורה יוקרתית וכיסא כלה שנלקח מעולם הדמיון ופרחים שמספיקים לגינה עירונית? עוד?

ותזמורת חמישה נגנים וזמר צמוד, ושני צלמי סטילס ושני צלמי וידאו, ושעות נוספות, וכיסוי הכיסאות בבד לבן, ושבת "אופרוף" ושבת שבע ברכות שתי המשפחות יחד, ובכל יום שבע ברכות עם לפחות עשרים-שלושים איש?

ובכן, כל אלה נעלמו ביום אחד. האם אנשים לא התחתנו? התחתנו ועוד איך. האם החתונות היו עצובות? הן היו שמחות וייחודיות, אפילו מיוחדות יותר.

2.

בשבוע שעבר התקיימה בשעטומ"צ ברית לנכדי. שמו נקרא אגב "אורי מאיר" על שמו של בני, מאיר צבי ז"ל. היה זה בדיוק ביום שמשרד הבריאות איפשר שמחות ל-50 מוזמנים, אך הורי הנימול העדיפו להמשיך לשמור על כללי הזהירות ולהסתפק ב-30 מוזמנים.

אני לא חושב שהברית הזו הייתה שונה מבריתות אחרות של נכדיי. מה שכן, כסנדק, היא עלתה לי הרבה-הרבה פחות...

וזה מביא אותי להצטרף למהלך שהולך ומתגבש (ויעמוד החסד' מקדיש לו מאז הפציעו 'חתונות הקורונה' במה מכובדת) - להחזיר את השמחות לפרופורציה. להגביל את מספר המוזמנים (לפחות כאלה שצורכים מנות) ואת כמות הכסף ששופכים על שמחה שהיא כקיקיון דיונה שבלילה אחד צמחה ובלילה אחד נעלמה... ואיתה המון מתח, עצבים, עמל, יזע ודמים. תרתי משמע.

3.

בני צביקי ז"ל, עסק בתקופה קצרה בחייו בהקמת תפאורות לחתונות. הוא היה מספר לי את האבסורד הגדול בכל תעשיית החתונות. בבזבוז הגדול של הפרחים, הקנדילברות, הכיסויים, המפות, התאורה וכל הדברים שנעלמים בתוך כמה שעות כלא היו.

בעיקר דיבר על "כיסא הכלה". הדבר הזה שנראה כמו כיסא זהב של מלך מהתקופה הביזנטית (כמה מהם אף קרויים על

שם מלכים, כמו לואי למשל) עם מדרגות ומעקים, עמודי שש דר וסוחרת וגב במה שכולו פרחים ופיתוחים.

פעם צביקי צילם לנו את כל התהליך של בניית הכיסא. זה היה טראגי-קומי.

כל הכיסא המפואר הזה, עשוי מארגזים ומשטחים ישנים, פשוט אשפה עטופה בשיראין. הוא הראה בתמונות את תהליך הצביעה של "הגדרות", העשויות מגלילי נייר או חלקי משטחים צבועים בספרי של זהב, תוחבים סמרטוטים, עוטפים את הבמה בבד לבן או איזה צבע שזה לא יהיה, והתוצאה כל כך מפוארת שהופכת את כל התהליך הזה לאמנות של ממש.

אין לי בעיה עם לעשות מכלום משהו. להפך. הבעיה היא שהתענוג הזה לבדו עולה אלפי שקלים, עד שנוצר מצב שאין כלה נכנסת לחופתה ללא שישבה על כיסא לואי ה-16 (על שם מספר הדקות שישבה עליו), ושמיד לאחר החתונה הוא מפורק לגורמים ורובו מושלך לפח האשפה יחד עם עשרות קילוגרמים של פרחים ופריטי תפאורה אחרים (פרט לעמודי השש וספת לואי שנשמרים לחתונה הבאה).

4.

למעשה, לפני כ-15 שנה ניסיתי לקדם מהלך של "תקנות" שיגבילו את ההוצאות על שמחות בכלל וחתונות בפרט. בעזרת כמה עשרות אברכים ערכנו החתמה של אלפי אברכי כולל התומכים במהלך.

מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטינמן זצוק"ל אמר לי: "אני אחתום על זה, כי זה נכון וצודק, אבל שתדע מראש כדי שלא תתאכזב: זה לא יצלח.

לא עכשיו". הגיע גם הסבר והוא שמור עימי.

אכן היוזמה, למרות התמיכה שקיבלה, לא הצליחה להיות מיושמת בשטח, ורבים חללים נפלו מאז, "חללים" הכוונה לאנשים ומשפחות שכרעו ונפלו כלכלית ונפשית, וגם לכאלה שנפלו ממש, כוח הלחץ הכריע את ליבם.

5.

אבל כעת ישנה הזדמנות בלתי חוזרת. כי לכולם הייתה את האפשרות "לטעום" שמחות ללא מרור. חתונה ללא התקפת לב. ברית ללא הוצאה כואבת, כשהכסף מועבר לזוג ולילד הנולד למזל טוב.

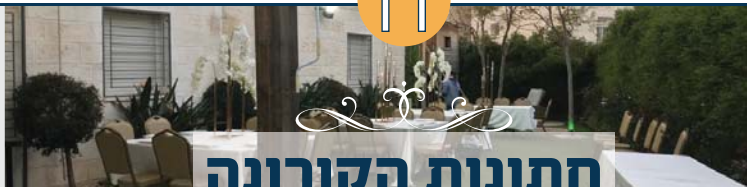
שמונה מיליארד אנשים חונכו להישאר בבית, לחבוש מסיכות, לא ללחוץ יד, לא להתקרב, לא להתקהל, לא לעשות אירועים.

כעת מה שנדרש מאתנו זה לא לעשות שינוי כואב שנראה בלתי אפשרי אלא להפך. להשאיר על כנו את הקיים שהחודשיים האחרונים הוכיחו שהוא אפשרי גם אפשרי.

הגמ"ח המרכזי הרים את הכפפה בשופרו המכובד בטאון 'עמוד החסד' ואחריו ארגונים וכלי תקשורת נוספים.

אין לי אלא להצטרף ליוזמה הזו בכל ליבי, וטור זה הוא חלק מהמאמץ הקורם עור וגידים לקיים שמחות מתוך שמחה אמיתית.

כל הכיסא המפואר הזה, עשוי מארגזים ומשטחים ישנים, פשוט אשפה עטופה בשיראין. תוחבים סמרטוטים, עוטפים את הבמה בבד לבן או איזה צבע שזה לא יהיה, והתוצאה כל כך מפוארת.

חתונות הקורונה

השבוע אנו מתמקדים בשאלה:

כיצד להפוך את המוסכמה שהולכת ומתפשטת לכדי מעשה?

מאז פרסום המאמר על חתונות הקורונה, זרם התגובות אינו פוסק.

נוכחנו בשמחה לגלות, שהנושא חשוב ויקר מאד לציבור, וכי הצורך בשינוי מן היסוד - זועק מהשטח, ומגיע מכל שכבות הציבור.

אנו נמשיך ונייחד מקום מכובד לתגובותיכם המגוונות, בתקווה שהדבר יסייע למהפך בעז"ה.

אתם מוזמנים להמשיך ולכתוב לנו את דעתכם בענין

ניתן לכתוב לדוא"ל: Alon@hagmach.org.il

או לדוא"ל: 6428158@gmail.com

לכבוד עלון "עמוד החסד" שלו' וברכה

הנני מצטרף לדברי עמך בית ישראל ושלוחיהם בענין חתונות הקורונה. ברור שהנושא טעון שיפור דחוף, כי המצב בו אנשים מתגלגלים בחובות עבור סעודת מצוה למאות משתתפים הוא בלתי הגיוני ובלתי נסבל.

אמנם, למדתי ממורי ורבי הגאון רבי גבריאל יוסף לוי שליט"א, ראש ישיבת באר התורה ונשיא הגמ"ח המרכזי, כי כשצריך לתקן משהו - הן רוחני והן גשמי - לא די בתיאוריות אלא צריך "להוריד את הדברים למעשה".

כשמדברים על צמצום מספר המשתתפים בסעודת המצוה, לא מדובר על צמצום מספר המשתתפים בשמחת החתונה. אפשר בהחלט לשמח את החתן והכלה, ולכבד את המחותנים, גם אם לא נוטלים ידים ומתיישבים לסעודה.

ההפרדה הזו שבין השמחה ובין הסעודה דורשת הטמעה והרגל, וניתן לפעול לשם כך במספר צעדים:

1. בהזמנה תתווסף פיסקה: סעודת המצוה תתקיים בחוג המשפחה הקרובה. נשמח בברכותיכם ובהשתתפותכם בשמחת החתן והכלה החל משעה... בערב.

2. החופה תוקדם לסביבות השעה 5:00 אחה"צ, כך שרק מי שקרוב באמת יקדיש את הזמן להגיע לחופה ולסעודה שלאחריה.

3. בני-דודים של החתן והכלה, וכן חבריהם מהישיבה והסמינרים, יקבלו בעדינות ובכבוד את ההנחייה והבקשה להגיע או לחופה או לריקודים ולא להיות באולם בשעת הסעודה.

ושלוש נקודות לסיום:

א. צריך לזכור שאמנם לא נעים לתת יחס פומבי לנושאים כלכליים וכספיים, אך יותר לא נעים להתעלם מהם ולסבול מהתוצאות לשנים ארוכות.

ב. לעני"ד אין לצפות לכך ש"מישהו" יקום ויעשה מעשה. כל אחד צריך לקחת אחריות ולהחליט שהוא אותו "מישהו" שזוכה ומזכה את הרבים.

ג. חושבני שכדאי לשתף את החתן והכלה באופן גלוי בשיקול הכספי. גם בתקופת האירוסין אפשר בהחלט למצוא 'רגעי חסד' בהם המתחתנים הצעירים עומדים עם שתי רגלים על הקרקע ולא מרחפים בענן החלומות האופייני לתקופה זו. השיחה הפתוחה והנשענת על קרקע המציאות, תהיה שיעור מעולה עבורם להמשך החיים.

חזקו ואמצו ויה"ר שיועילו דבריכם

י.ל. בית שמש

לגבי הכתבה של החתונות הצנועות

אהבתי את הכתבה, המודעות של הענין חשובה.

רק שימו לב לנקודות הבאות:

א. מספיק אולם אחד שמתחיל להוריד מחיר לרבע או לשליש כדי 4-5 מחותנים יחליטו לחתן באולם בחזרה, ומכאן הדרך קצרה שכולם יסחפו או כמעט כולם.

אי לכך, אנחנו צריכים למצוא את הדרך שבו אנשים יחליטו שזה באמת ימשיך בקטן!

אנשי שיווק גדולים יושבים איך לגרום לנו לקנות ולקנות.

אם לא יהיו מספיק אנשים עם החלטה אמיצה להישאר גם אם יהיו פיתויים חדשים, ייתכן שזה לא יחזיק מעמד.

ב. יש לשים לב לקצה השני של הציבור,

תחשבו על עשירים גדולים, האם אתם מדמיינים שמישהו שיש לו כמה מליוני דולרים בבנק, יחתן בבית צנוע או באיזה אולם של בר מצוות? נראה לכם הגיוני שזה יקרה?

אפרים רכטשפר

שלו' וברכה,

לא רציתי להציע פתרון, אלא הצעה שתעזור לציבור לקבל ברצון את השינוי בהיקף החתונות.

חתונה יותר מצומצמת, תמנע, בהכרח, השתתפות ציבור המכרים מלהשתתף בשמחה - זה החסכון הכללי, וגם חסכון גדול בזמן לכלל הציבור היות וב"ה יש ריבוי שמחות אך זה גם מקום קושי.

אם במקום החתונה יהיו 'שבע ברכות' יעודיים לקבוצות מסויימות (לדוג' 'שבע ברכות' בחדר האוכל של הישיבה, כדי שחברי החתן ישתתפו בשמחה, שבע ברכות לשכנים ולידידים מהשכונה), נרויח כמה דברים:

א. יותר אנשים שמתתפים בשמחה.

ב. יותר נכונות ורצון של הציבור לארגן או/להגיע לשבע ברכות.

ג. ימי השבע ברכות יהיו יותר משמחים ומלאים ופחות חזרה על עצמם.

ד. פחות עול על המשפחה הקרובה שצריכים לחלק ביניהם שבוע שלם של שבע ברכות.

תזכו למצוות ולעשיה טובה

צ. פינסקי